

Elna, dia de la Memòria

written by Daniela Grau | 14 de maig de 2019

Aquest diumenge 19 de maig, per desè any consecutiu, commemorem a Elna el Dia de la Memòria amb la col·laboració de la Batllia d'Elna i de mossèn Oriol, arxipreste i canonge de la Catedral de la ciutat.

La recordança de la Massacre de la població d'Elna el 1285 és ara per ara l'única commemoració a la Catalunya del Nord d'un dels episodis més tràgics dels patiments dels nord-catalans per haver resistit els conqueridors francesos.

Després d'un setge de tres dies per tropes franceses i europees conduïdes pel rei francès Felip l'Ardit, la ciutat d'Elna va ser saquejada i la població massacrada dins la catedral incendiada. El rei francès, empès pel papa també francès, volia foragitar de Barcelona el comte-rei Pere el Gran per a imposar-hi el seu propi fill.

El Dia de la Memòria a la Catalunya del Nord palesem la voluntat de recuperar la nostra història, de lluitar contra el genocidi que patim d'ençà de l'annexió el 1659 pel Borbó Lluís XIV i de contribuir a la presa de consciència nacional.

Volem fer constar que tenim herois propis i honorar la memòria de tots els qui van resistir a les ocupacions franceses i més particularment volem retre homenatge a la població d'Elna que va patir tants setges i destruccions per haver estat fidel a Catalunya al llarg dels segles.

Volem evidenciar que tenim una història mil·lenària diferent de la francesa, desconeguda per la població perquè és amagada o tergiversada. Amb un lema martellejat en tots els caps «El Rosselló es va lliurar a França» (*Le Roussillon s'est donné à la France*) els francesos van aconseguir anihilar la memòria de l'heroica resistència a la colonització.

Pel que fa al segle passat els governs francesos tant de dreta com d'esquerra han procurat d'ençà de l'èxode dels republicans, d'ocultar l'infern dels camps de concentració a la Catalunya del Nord i a Occitània i tergiversar-ne la responsabilitat que atribueixen al Govern col·laboracionista de Vichy del mariscal Pétain, tot silenciament l'existència de camps d'internament ja a França ben abans i la promulgació pels radicals-socialistes Edouard Daladier (president del Consell de ministres d'abril de 1938 al maig de 1939) i Albert Sarraut (ministre de Governació d'abril de 1938 al març de 1940) de lleis i decrets-lleis (12 de novembre de 1938 i 18 de novembre de 1939), que van legitimar l'internament primer dels estrangers «indesitjables», després dels francesos «perillosos» i la construcció de camps de concentració.

S'oculta la dimensió del terror, les persecucions, violències, violacions, tortures i morts perpetrades a dintre dels camps de concentració així com els noms i funcions de les persones que en foren responsables o còmplices com s'evidencia en dos exemples paradigmàtics, el camp de Ribesaltes i el «camp especial», de fet una presó, el Castell Reial a Cotlliure.

Pel que fa al Camp de Ribesaltes –fal·laciosament anomenat «camp d'internament» i no de concentració– la creació del Memorial hi és molt recent. La seva gestació va durar molt perquè durant més de mig segle es va amagar el rol del camp: Camp militar (octubre del 1939), de trànsit, de tropes colonials franceses (1939), camp de concentració a partir del 1940 de refugiats catalans, espanyols, gitanos i jueus, camp de deportació de més de tres mil jueus, amb via de ferrocarril cap a Auschwitz (1942), de detenció de presoners de guerra alemanys (deu mil) i col·laboracionistes francesos després de la guerra, camp «d'alberg», «d'internament», «de trànsit», «de retenció administrativa», de vietnamites, d'algerians del FLN, d'harkis, de sense papers... fins al 2007!

El Camp de Ribesaltes utilitzat i justificat pels governs de la Tercera República, de Vichy, del Govern provisorori, de la

Quarta i de la Cinquena repúbliques, testimonia durant quasi setanta anys la barbàrie legal francesa. Segons Robert Badinter (agost del 2006), padrí del Memorial, el Camp de Ribesaltes «és un dels llocs més simbòlics [...] dels crims contra la Humanitat dins l'Europa i la França del segle XX». Amagat durant 70 anys.

Als anys noranta del segle passat, sense el coratge del periodista del diari local *L'Indépendant* Joël Mettay, acusat de retenció il·legal de documents per haver volgut salvar de la destrucció els fitxers del Camp de Rivesaltes el 1997; sense la mobilització per defensar-lo d'associacions com la Federació per a la Defensa de la Llengua i la Cultura Catalanes que va denunciar en una petició «l'antecambra dels camps d'exterminació nazis»; sense el testimoniatge a Perpinyà mateix de Friedel Bohny-Reiter (infermera del Socors Suís als mainatges al camp els anys 1941 a 1942) i les investigacions de Serge Klarsfeld (historiador i advocat) s'hauria continuat ocultant el veritable ús del Camp de Ribesaltes.

Enguany les investigacions de [Gregory Tuban, periodista i historiador](#), autor d'una tesi sobre el control dels refugiats espanyols revelen als lectors de la premsa local (*L'Indépendant*) més atrocitats amagades durant vuitanta anys en múltiples camps de concentració:

– a Occitània (Llenguadoc, Arieja, Gascunya, Alvernya): Vernet d'Arieja, Rieucròs, Gurs, Agde, Septfonds, Montoliu, Couiza, Bram.

– a la Catalunya del Nord: Argeliers, segons Tuban «númericament el més important dels camps d'estrangers de la Tercera República i després de Vichy», descrit pel fotògraf Robert Capa com a «infern sobre la sorra», el camp de Sant Cebrià tancat per culpa de l'aiguat del 1940 d'on la major part dels tres mil vuit-cents setanta jueus llavors traslladats a Gurs moriria anys després a Auschwitz, el Camp del Barcarès, el tercer dels grans camps en un lloc insalubre

de la platja, on s'allistaren sis mil espanyols i catalans als regiments de voluntaris estrangers de la Legió Francesa, cinc mil dels quals, fets presoners pels alemanys, moriren al camp d'extermini de Mauthausen.

Tuban revela l'existència i la finalitat dels camps denominats «automòbils» a Perpinyà, el Camp anomenat «Champ de Mars», i a Vilanova de la Ribera (1939-1940), –creats per recuperar, restaurar i tornar a Franco el material militar republicà o per transportar els empresonats d'un camp a l'altre; així com el Camp «oblidat» Les Haras la història del qual està encara per escriure vuitanta anys després! El 1939 hi transitaren tres mil cinc-centes dones i mainatges provinents d'Espanya abans de ser transportats a Argelers; fou l'annex del Camp de Ribesaltes fins al 1942 i Centre de Trànsit del 1946 al 1949 per a espanyols que passaven clandestinament la frontera.

Gregory Tuban ens revela també a Cotlliure, al Castell Reial –antiga residència d'estiu dels nostres reis– la creació el març de 1939 de la primera estructura disciplinària per a refugiats, brigadistes, responsables polítics, oficials de l'Armada, denominada «camp especial», una presó amagada on els «segrestats» van ser víctimes de tants maltractaments que el Partit Comunista francès va denunciar el Govern Daladier. La promulgació el 1939 dels nous decrets mencionats més amunt contra «la gent perillosa per la defensa nacional o la seguretat pública» va incrementar tant el nombre d'empresonats que foren traslladats al Vernet d'Arièja. Aquell camp/presó fou tancat només a l'estiu de 1946, després d'haver esdevingut un annex del Camp de Ribesaltes per a l'internament d'ex-soldats alemanys i de «refugiats».

A la magnitud de l'amnèsia col·lectiva promoguda per les institucions s'afegeix la divulgació perversa i contínua de mites enlluernadors: «França, terra d'asil, país d'acollida d'agraïts «refugiats», país dels Drets de l'Home, terra de llibertat, igualtat i fraternitat»...

Al Dia de la Memòria a Elna denunciem les repressions ocultades tant del segle XIII com del segle XX i XXI que afecten la nació catalana sencera. Enguany denunciem de nou el vergonyós silenci del Govern francès i de les institucions europees, còmplices del totalitarisme espanyol. Manifestem la nostra solidaritat amb tots els compatriotes perseguits, multats, engarjolats, ignominiosament processats per haver organitzat un referèndum, per voler l'aplicació del Dret a l'Autodeterminació, dret internacionalment reconegut, per voler la República catalana, un Estat català independent.

El menyspreu dels nostres drets perdurarà a tots els Països Catalans mentre no tinguem, amb la República catalana confederal, la legitimitat de ser, escriure, pensar i actuar amb total llibertat.

P R O G R A M A

11:00 h Missa en català a la Catedral d'Elna oficiada per mossèn Oriol amb la participació de la Coral Santa Eulàlia.

12:00 h Parlaments. Ofrena floral a càrrec de l'Institut de Projectió Exterior de la Cultura Catalana davant de la placa commemorativa dels fets del 25 de maig del 1285 (Jardins de la Catedral).

13:30 h Dinar de germanor entre catalans del nord i del sud de l'Albera (inscripcions al telèfon núm.: 06 74 36 99 61).

15:30 Visita guiada al Memorial de Ribesaltes (inscripcions al telèfon núm.: 06 74 36 99 61). Exposició dels clixès del fotògraf suís Paul Senn fets al Pertús el final del gener de 1939 i dins els camps de concentració al començ del 1942.